

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ז

פרשת כהר

א. תוספת ברכה.
פרק כה' פסוק ג':

שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך (כ"ה ג')
כאן כתב תוצאת המלאכה בלשון נוכח, שדך, כרמך, וכן בפסוק הבא, וכן בפסוק ה', את ספיח קצירך ואת ענבי נזירך, אבל להלן בפסוק י"א, בענין יובל החמשים שנה, כתיב בלשון נסתר, ולא תקצרו את ספיחיה ולא תבצרו את נזיריה, ובחדאי יש טעם בדבר, והלשונות באו בדיוק, ואפשר לומר בטעם הדבר, משום דבשמיטה, לאחר שיעברו שש שנים שבה השדה אליו כבתחילה, ולכן יונח על זה לשון נוכח, שדך, כרמך, כי אמנם שלך היא, ואין כאן רק הפסק זמן, ולא כן ביובל, שנשמטת כולה ממנו ועוברת למי שהיתה אחוזתו מכבר, כמו שכתוב (פסוק י"ג) בשנת היובל תשובו איש אל אחוזתו, ואם כן עתה עוד אינו שלו, ולא יונח לפי זה לשון נוכח המורה על שייכות הדבר אליו.

מלכות

1. פרשנו מוצא שני לשוני בין הנאמר פשיטה לצומת יובל, מהו הדיוק?
2. תוספת מהוה רציון היובל לצומת הפשיטה, התוכל להסביר ולהרחיב?

* * *

ב. ספורנו עם פירוש הרב י. קופרמן.
פרק כה' פסוק ט':

28. רבינו המזהה את השופר עם שמחה לשיטתו לעיל כג, כד ד"ה זכרון תרועה: ...בה יגילו במלכם.. וראוי לנו לשמוח אז... (עיין שם בביאורנו). לפי זה יתפרש פסוקנו ביחס אל לעיל כג, כז בענין יום כיפור רגיל, שם הדין הוא שאין שמחה (עיין שם ברבינו), ובא פסוקנו ללמד על יום כיפור של יובל שיש דין תרועה - שמחה, וכשם שבראש השנה בכל שנה יש דין תרועה - שמחה של מלכות (יבה יגילו במלכם... על שהוא מלכנו), כך ביום כיפור של יובל מופעל דין מלכותו (אפקעתא דמלכא) בשחרור עבדים והחזרת האדמות.

(ט) שופר תרועה. לשמחת²⁸ חרות העבדים והשבת השדות לבעליהם.

מלכות

1. מה הדיוק הדין פנת יובל לצומת כל הפנים האחרות בציון תקימות?
2. פרשנו קוצ כי תקימות הן fe שמחה ולכן יש לתקוצ רק באוצאי יום כיפור fe יובל, למה?
3. אמ כ מהי השמחה אנו תוקצים כראש השנה כל שנה?

* * *

ג. מלאכת מחשבת.

פרק כה' פסוק כו':

ואיש כי לא יהיה לו גואל וגו' והשיגה ידו ומצא כרי גאולתו:

אין הרגון שנס כאשר יהיה לו גואל לא יוכל הוא לגאול לחמותו מעלמו אם חשיג ידו. אלא הודיענו כי על הרוב (ב) כאשר לאדם גואל עשיר יוכל לגאול מסתמא העני לא יתן אל לבו ואין האיש שם על לב לגאול שדכו באמרו הגה קרובי יגאול את גאולתי. אולם כאשר אין לאיש גואל ויתייאש מבטוח באדם ההכרח יביאנו ליתן לבו ויעמול למצוא די מחסורו לגאול את גאולתו. וזו היא רעה חולה בעולם כי כל פתי חסר לב ימלא תמיד משען ומשענה ושיעוהו בעת רעתו לא יחסר כל. אמנם חכם לב יקח מלוח וראיתי לדיק נעזב אין לו מי שיטרח בעדו וישתדל לעזרתו. והפעם (ג) כי החכם וזבון דעת אינו נשען על איש ולא יבטח כי אם על שכלו ועל כחו על ק אין איש נטפל אליו אבל איש בער לא ידע וכסיל ועיר פרא בהכרח יבקש עור מכל האדם אשר על פני הארמה עד שימלא מי שירחם עליו ויעזרהו:

מלאכות

1. קרא שוב את הפסוק, מה בדיוק הדין כאן באמצעות השוואת האפשרויות?
2. פרשנו לומר כאן על התנהגות אנושית שונה ואף מוציאה אצל סוסי אנשים שונים, התוכף להסביר?
3. איך על פי זה מבין פרשנו את הכתוב כאן?
4. להצרכתך, מהי דעת פרשנו על החיים, אופטימית או פסימית?

* * *

ד. אור החיים.

פרק כה' פסוק לו':

וזה נאמר את פסוק וגו'. כאן פרש מה הוא הנפש והתרבית אשר מחשיכים אורו, את פסוק הם הדברים שהאדם כוסף בעולם הזה לדברים הנדמים, לא תתן לו בנפשך כי בשאדם משלים תאות נפשו בהקמת ומטעים ורחו מכסופיו הוא נשוף בזה ומטיל בו ארס החטא, נאמר ובמרבית לא תתן אכלך פרוש אפלו אכלך שהוא דבר שהרשית לאכל לא תרבה בו, כי בשאדם הולך אחר גרונו ויטה גבול התאוה שבו למותרות בזה יחשיף אור הנפש כי בנפש קם זה נופל בשמתרבה תאבון המרגש מתמעט תאבון הרוחני, והוא מאמר הפתויב (משלי י"ג כ"ה) צדיק אוכל לשבע נפשו, לא להנאת ההרגש, ואמרו אני ה' וגו' פרוש והגם שאני אומר לכם להוציא אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען לא לאכל מטובה ולשבע מפריה הוא התכלית אלא להיות לכם לאלהים הוא עקר הארץ, ואמרו וז"ל בתורת כהנים וז"ל כל היושב בארץ ישאל מקבל עליו על מלכות שמים:

מלאכות

1. מהו בדיוק הדין ואיך פרשנו מרחיבו?
2. איך פרשנו מבין את האשונות כאן ומסביר על ידי כק את דעתו על התנהגות האדם?
3. האם הצדיק אוכל במאורה או האוכל במאורה הוא צדיק?
4. מהי מטרת בואנו לארץ ישראל?
5. איך זה היושב בארץ מקבל עליו אלא מלכות שמים?
6. הניתן לומר מכאן את הצובדא שפרשנו בערוך יחיו אלה לארץ?

* * *

ג' דברים הם מצות השבת. המצוה האחת שצריך לשבות מן המלאכה כמו שמשמע לשון שבת. והמצוה השנית שצריך שנוי בגדים שלא יהיה מלבוש שבת כמלבוש של חול ובשביל כך (-בגלל זאת) נקראת שבת כלה כי הכלה צריך לקשוט ביותר והמצוה השלישית עונג שבת באכילה ושתייה ומפני כך קרא השבת מלכתא כי המלכתא יש לה ענג כמו שכתוב אפי' אתה עושה להם סעודה כסעודת שלמה בשעתו (ב"מ פ"ג) וכן אמרו שולחן של מלכים (ע"ז ל"ח) כלומר שיש בשולחן של מלכים כל תענוג ולכך קרא (לשבת) מלכתא. ואלו ג' דברים נרמזים בשם שבת. השין - שביתה, הבית - בגדים, התיו - תענוג.

וכולם נרמזו יחד בכתוב אחד בישעיה נ"ח: "אם תשיב משבת רגלך" דבר זה נאמר על השביתה.

"וכבדתו מעשות דרכיך", על זה דרשו (שבת קי"ג) שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול.

"וקראת לשבת ענג", הוא עונג שבת. והם כנגד ג' דברים שיש באדם ולכולם שייך השבת. האחד לגוף של האדם והשני הוא לנפש האדם והשלישי צלמו והוא כבוד האדם.

ולגוף נתן התענוג הוא האכילה והשתייה שהוא לגופו של אדם, והמנוחה מן המלאכה הוא לנפש שהנפש ממנו התנועה וכל מלאכה, שהכל בא מכח הנפש וזהו דכתיב

(שמות ל"א) שבת וינפש והבגדים שהם לכבוד האדם, שהרי ר' יוחנן קרי למאניה (-לבגדיו) מכבדותא (שבת קי"ג

ב') וזה שייך לצלם האדם, כי הצלם של האדם הוא כבודו והוד האדם, ודבר זה אין צריך ראיה.

(חידושי אגדות ג' ע' ה')

אלף:

1. מה מיוחד יש בפסוקנו שבוקא צליו בונה כרסנו את דבריו?
2. שפיתה, כדית, תצנול - התוכל זכאל הדכתיולת בסדר לה?
3. כרסנו נאנצ כאן להדעיל את קדולת השבת, התוכל לעצר את הסיבה לכך?
4. מהו זכאל וכבודו של האדם?
5. מה פאה המנוחה לעולת צל האדם?
